

Wyrok z dnia 10 grudnia 1998 r.

II UKN 371/98

W razie zbiegu prawa do dodatku pielęgnacyjnego (art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) z prawem do zasiłku pielęgnacyjnego (art. 14 ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych, jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.) wypłaca się jedno świadczenie wybrane przez uprawnionego. Zasada ta obowiązywała także przy zbiegu prawa do dodatku pielęgnacyjnego do emerytury i renty z prawem do zasiłku pielęgnacyjnego z tytułu ubezpieczenia rodzinnego (§ 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 kwietnia 1989 r. w sprawie zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 110, poz. 492 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN: Maria Tyszel, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 1998 r. sprawy z wniosku Jana T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. z udziałem zainteresowanego „P.” Przedsiębiorstwa Przemysłu Paszowego S.A. w P. o zasiłek pielęgnacyjny, na skutek kasacji zainteresowanego od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 10 września 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 10 września 1997 r. [...] oddalił apelacje wnioskodawcy Jana T. i zainteresowanego Przedsiębiorstwa Przemysłu Paszowego S.A. „P.” w P. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 16 października 1996 r. [...], oddalającego od-

wołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P. z dnia 27 marca 1996 r., odmawiającej przyznania ubezpieczonemu zasiłku pielęgnacyjnego na syna za okres od grudnia 1992 r. do listopada 1995 r. Sąd ustalił, że syn skarżącego - Andrzej - jest inwalidą I grupy i z tego tytułu od 1975 r. pobiera rentę wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym. Zgodnie z art. 30 ust. 4 ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych i pielęgnacyjnych, w przypadku zbiegu prawa do zasiłku pielęgnacyjnego z prawem do dodatku pielęgnacyjnego wypłaca się świadczenie wybrane przez zainteresowanego. Również przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 kwietnia 1989 r. w sprawie zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych nie przewidywały możliwości wypłaty dwóch świadczeń. Według § 26 i § 33 rozporządzenia na jednego członka rodziny wypłaca się tylko jeden zasiłek pielęgnacyjny i tylko z tytułu jednego ubezpieczenia. Ponadto zasiłek pielęgnacyjny przysługuje pracownikom na członków rodziny, na których jest wypłacany zasiłek rodzinny (§ 13 rozporządzenia). Jan T. nie był uprawniony do zasiłku rodzinnego, albowiem syn osiągał dochody w kwocie równej lub wyższej od najniższej emerytury (§ 6 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia).

Przedsiębiorstwo Przemysłu Paszowego S.A. w P. „P.” zaskarżyło ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawy naruszenie prawa materialnego, a to § 13 ust. 1 i ust. 2 pkt 2, § 25 ust. 5, § 6 ust. 1 pkt 4 i ust. 3 pkt 3 rozporządzenia MPiPS z dnia 10 kwietnia 1989 r. oraz naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 231 KPC, strona skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji. Dodatek pielęgnacyjny przysługuje świadczeniobiorcy uprawnionemu do renty. Zasiłek pielęgnacyjny do dnia 28 lutego 1995 r., przysługiwał pracownikowi z tytułu opieki nad inwalidą. Wyłączenia prawa do tego świadczenia zostały enumeratywnie wymienione w § 13 ust. 4 i 5 rozporządzenia. W rozpoznawanej sprawie nie zachodzi żadna z sytuacji określonych w powołanym przepisie. Wywód kasacji dotyczący związku zasiłku pielęgnacyjnego z zasiłkiem rodzinnym nie jest jasny. Prawdopodobnie zmierza do wykazania, że wnioskodawcy przysługiwało prawo do zasiłku rodzinnego na syna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedsiębiorstwo Przemysłu Paszowego S.A. „P.” w P. jest pracodawcą Jana T., zobowiązanym do wypłaty zasiłku pielęgnacyjnego. Jako osoba - podmiot, której obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja jest stroną postępowania odwoławczego (art. 477¹¹ KPC). Przysługuje mu zatem prawo wniesienia kasacji od wyroku Sądu drugiej instancji (art. 392 § 1 KPC).

Przedmiotem rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonej decyzji organu rentowego było prawo Jana T. do zasiłku pielęgnacyjnego na syna pobierającego dodatek pielęgnacyjny do własnej renty z tytułu inwalidztwa I grupy. Odmowy przyznania tego właśnie świadczenia dotyczyło odwołanie i w takim tylko zakresie sprawę rozpoznawały sądy obu instancji.

Jan T. dochodził wypłaty zasiłku pielęgnacyjnego na syna za okresy od grudnia 1992 r. do listopada 1995 r. Do dnia 1 marca 1995 r. sprawę tę regulowały przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 kwietnia 1989 r. w sprawie zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 110, poz. 492 ze zm.) Zasiłek pielęgnacyjny przysługiwał pracownikom na członków rodziny, na których był wypłacany zasiłek rodzinny, jeżeli spełniali warunki określone w § 13 ust. 2 i 3. Zgodnie z § 33 rozporządzenia do zasiłku pielęgnacyjnego miały odpowiednie zastosowanie przepisy § 18 - 30. Według § 26 ust. 1 w związku z § 33 na jednego członka rodziny wypłacało się tylko jeden zasiłek i tylko z tytułu jednego ubezpieczenia. W razie zbiegu prawa do zasiłku pielęgnacyjnego z prawem do dodatku pielęgnacyjnego do wynagrodzenia albo emerytury lub renty wypłacało się świadczenie wybrane przez zainteresowanego. Sformułowania „tylko jeden zasiłek”, „tylko z tytułu jednego ubezpieczenia” i „na jednego członka rodziny” wskazują, że ustawodawca uznał, iż niemożność samodzielnej egzystencji (art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) uzasadnia w każdym przypadku, zgodnie z zasadą równego traktowania ubezpieczonych, wypłatę jednego świadczenia. Jeden, wybrany przez zainteresowanego zasiłek przysługiwał niezależnie od wielości tytułów do jego wypłaty. Prawdą jest, że dodatek pielęgnacyjny przysługuje świadczeniobiorcy zaś zasiłek pielęgnacyjny pracownikowi. Tytułem prawa do tego świadczenia jest jednak w każdym przypadku bezradność, tj. konieczność korzystania ze stałej lub długotrwałej opieki innej osoby. Koszty uzyskania takiej opieki ponoszą albo sam ubezpieczony albo pracujący członek jego rodziny. Są one dla wszystkich uprawnionych takie same. Funkcjonalnie rzecz traktując przyznanie dodatku pielęgnacyjnego konsumo-

wało wypłatę zasiłku. Przy tym, zasiłek pielęgnacyjny był w tym czasie świadczeniem z ubezpieczenia społecznego (rodzinnego), podobnie jak dodatek pielęgnacyjny (emerytalno - rentowego). Trafność przyjętej przez Sądy obu instancji wykładni odnośnych przepisów potwierdza treść § 13 ust. 4 i 5, które rozstrzygały zbieg prawa do zasiłku pielęgnacyjnego z tytułu inwalidztwa i wieku oraz zbieg zasiłku pielęgnacyjnego z dodatkiem dla osób otrzymujących stałe zasiłki pieniężne z pomocy społecznej. Nie ma żadnych racjonalnych argumentów przemawiających za dyferencjacją prawa do świadczeń pielęgnacyjnych według innych kryteriów niż wiek i (lub) stan zdrowia. Co więcej, odmiennej wykładni sprzeciwia się aksjologia.

Od 1 marca 1995 r. podstawę prawną nabycia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego stanowi ustawa z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych i pielęgnacyjnych (Dz.U. z 1995 r. Nr 4, poz. 17 ze zm.). Według jej art. 30 ust. 4, przy zbiegu prawa do zasiłku z prawem do dodatku pielęgnacyjnego wypłaca się świadczenie wybrane przez zainteresowanego.

Zaskarżony wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia w sprawie zasiłku rodzinnego. W uzasadnieniu orzeczeń sądy obu instancji odniosły się do tego świadczenia niejako nawiasowo, jako do przesłanki nabycia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego. Nie ulega wątpliwości, że zasiłek rodzinny na syna Andrzeja nie był wnioskodawcy wypłacany. Sądy trafnie podniosły, że § 6 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia wyłączał prawo do zasiłku rodzinnego na dziecko osiągające dochody własne w kwocie równej lub wyższej od najniższej emerytury. Najniższa renta inwalidzka I grupy była identyczna z najniższą emeryturą (art. 16 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Syn wnioskodawcy jako inwalida I grupy musiał więc uzyskiwać rentę w wysokości co najmniej równej najniższej emeryturze. Jeżeli zainteresowany jest przekonany o tym, że Janowi T. przysługuje na syna zasiłek rodzinny nie ma przeszkód do wypłacania tego świadczenia. Dochodzić zasiłku rodzinnego może i sam ubezpieczony w stosownym trybie.

Kierując się powyższymi motywami Sąd Najwyższy, na podstawie art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji.

=====